

Advies van de Vlaamse Milieumaatschappij op het ondernemingsplan 2024 van de nv Aquafin

---

1. Situering

Aquafin is een naamloze vennootschap die in opdracht van het Vlaams Gewest instaat voor de bovengemeentelijke sanering. Hiertoe bouwt zij oa. afvalwaterzuiveringsinfrastructuur en exploiteert deze met het oog op het behalen van de Europese doelstellingen van de KaderRichtlijn Water, die werden vertaald in Vlaamse regelgeving en verder geconcretiseerd in de Stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas (VR 2022 0107 DOC.0739/1TER). Aquafin factureert haar investerings- en exploitatiekosten aan de watermaatschappijen op basis van de zogeheten 'facturatie-overeenkomst'¹. De watermaatschappijen rekenen deze kosten aan aan de burgers via de waterfactuur of ontvangen een compensatie van het Vlaams Gewest via het MinaFonds, de zogeheten werkingstoelage.

Op 1 januari 2023 trad een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SWO) tussen het Vlaams Gewest en de nv Aquafin in voege. Het decreet integraal waterbeleid (DIWB) werd aangepast op 24 juni 2022 (VR 2022 2406 DOC 0709/ 1 tot 4) om het kader te scheppen voor de nieuwe SWO tussen het Vlaams Gewest en Aquafin. De SWO zelf werd op 2 december 2022 goedgekeurd door de Vlaamse Regering ((VR 2022 0212 DOC.1297/5). Gelet op de omvang van de maatschappelijke middelen die naar Aquafin vloeien in het kader van haar opdracht (+/- 600 miljoen in 2023) en de vrijheid samen met de verantwoordelijkheid die via deze samenwerkingsovereenkomst toegekend is aan Aquafin, is ook het toezicht vanuit het Vlaams Gewest op de vennootschap opgenomen in de SWO via het DIWB en deze samenwerkingsovereenkomst worden toezichtstaken voor het Gewest toegewezen aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

Eén van de verplichtingen van Aquafin in deze nieuwe overeenkomst, is de jaarlijkse opmaak van een Ondernemingsplan dat de doelstellingen en de strategie van de vennootschap en de hiermee gepaard gaande (financiële) inspanningen, risico's en opportuniteiten op korte en middellange termijn vastlegt voor wat betreft de bovengemeentelijke saneringsopdracht. In de SWO wordt verduidelijkt welke informatie minimaal in dit Ondernemingsplan dient te worden opgenomen. Het DIWB bepaalt dat het Ondernemingsplan van Aquafin jaarlijks, samen met het advies van de VMM, ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Dit document bevat het advies van de VMM op het Ondernemingsplan van de nv Aquafin. Hiervoor werd uitsluitend nagegaan of de verplichte bestanddelen van het Ondernemingsplan, zoals opgenomen in de SWO, door Aquafin werden behandeld en worden suggesties gedaan voor een uitbreiding van toekomstige Ondernemingsplannen.

---

¹ de Overeenkomst inzake de bovengemeentelijke saneringsplicht ingevolge artikel 6bis, § 4 van het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending dd. 12 april 2005

2. Advies op het Ondernemingsplan 2024

Artikel 14 van de samenwerkingsovereenkomst verduidelijkt het doel van het Ondernemingsplan en vermeldt de onderdelen die minstens moeten opgenomen zijn. VMM ging na of deze onderdelen door Aquafin werden opgenomen. De samenwerkingsovereenkomst voorziet dat via de Stuurgroep de verplichte onderdelen kunnen uitgebreid worden.

Hieronder worden de onderdelen die minimaal aanwezig dienen te zijn opgelijst, samen met de beoordeling van de VMM over het al dan niet (voldoende) ingevuld zijn.

2.1. De strategische en operationele doelstellingen alsook de acties om deze doelstellingen te bereiken

In het Ondernemingsplan 2024 worden de bedrijfseigen doelstellingen en acties, die worden opgevolgd op vraag van de Raad van Bestuur van de vennootschap, zeer uitgebreid beschreven. Het behoort inderdaad tot de managementvrijheid van Aquafin om autonoom haar werking te bepalen.

Het Ondernemingsplan geeft slechts beperkt inzage in de wijze waarop Aquafin de doelstellingen en kpi's opgelegd door het Gewest zal realiseren. Vastgesteld dient te worden dat de uitwerking van de processen voor de bepaling en de opvolging van de kpi's nog 'work in progress' is. Aquafin verduidelijkt in haar Ondernemingsplan dat de kpi's periodiek aan VMM worden gerapporteerd. VMM bevestigt dat er telkens in maart wordt gerapporteerd over het voorbije jaar en dat enkele kpi's tussentijds gerapporteerd worden. VMM vraagt echter dat Aquafin vanaf het Ondernemingsplan 2025 (voorzien september 2024) eveneens de Vlaamse Regering inzage geeft in haar plan van aanpak voor wat betreft de doelstellingen en kpi's van het Gewest.

2.2. Een nadere invulling van het budget, zoals vastgelegd bij het budgetoverleg

Het Ondernemingsplan 2024 geeft een invulling aan de besteding van de vergoeding, toegekend bij budgetopmaak 2024. Dit wordt toegelicht onder hoofdstuk 4.

Aquafin vermeldt in haar Ondernemingsplan terecht enkele grote, eerder strategische projecten, die niet met de standaardvergoeding kunnen gefinancierd worden. Deze projecten worden echter summier beschreven. Gelet op het belang ervan adviseert VMM om bij toekomstige Ondernemingsplannen dit type projecten uitgebreider te beschrijven met duidelijke doelstellingen en zicht op de wijze waarop deze kosten vergoed worden door het Gewest.

2.3. Een samenvatting van het recentste Investeringsplan, met een inschatting van de manier waarop de uitvoering ervan zal gefinancierd worden en de verwachte impact op de doelstellingen van de kaderrichtlijn water, de Europese richtlijn stedelijk afvalwater en de toestand van het patrimonium

Aquafin beschrijft in haar Ondernemingsplan 2024 in algemene bewoordingen welk type projecten onderdeel uitmaakt van het Investeringsplan 2024, alsook hoe de interne processen om tot een project te komen zijn opgezet. Er wordt tevens verduidelijkt voor welk maximaal bedrag Aquafin jaarlijks projecten kan opleveren en hoe de externe financiering voor deze investeringen wordt aangepakt.

Er wordt aangegeven dat de instroom van nieuwe projecten op het Investeringsplan 2024 beperkt is, maar dat dit geen vertraging in de uitvoering betekent. VMM kan dit bevestigen. Er zijn momenteel nog voldoende investeringsprojecten in portefeuille bij Aquafin. De beperkte instroom voor 2024 is een tijdelijk gegeven ten gevolge van de overgang van Optimalisatieprogramma's (opgedragen door het Gewest) naar

Investeringsplannen (opgemaakt door Aquafin). VMM verwacht bij het Investeringsplan 2025 (voorzien april 2024) een aanzienlijk hogere instroom van nieuwe projecten.

De verwachte impact van het Investeringsplan 2024 op de doelstellingen van de kaderrichtlijn water, de Europese richtlijn stedelijk afvalwater en de toestand van het patrimonium werd door Aquafin als volgt ingevuld:

- Doelstellingen kaderrichtlijn water en ERSA : Aquafin heeft in haar Ondernemingsplan 2024 uitgebreid kwalitatief beschreven wat hun plan van aanpak inzake het behalen van de reductiedoelstellingen is. Naar een volgend ondernemingsplan verwacht VMM hier ook een kwantitatieve invulling van.
- Toestand van het patrimonium : de toestand van het patrimonium zal door Aquafin worden opgevolgd aan de hand van een gezondheidsindex (Asset Health Index), waarbij elk infrastructuurelement een score krijgt in functie van de toestand waarin dit zich bevindt. Deze kpi zal voor het eerst aan VMM worden overgemaakt in maart 2024, samen met de kpi rapportering over 2023.

2.4. De inspanningen die zullen geleverd worden om de samenwerking met en de betrokkenheid van de stakeholders te verhogen

Aquafin geeft aan een verbindende functie in de sector op te nemen en onder doelstelling 3.2. 'Projecten opleveren' wordt kort de samenwerking met medeopdrachtgevers aangehaald. Als concrete inspanning wordt naar voor geschoven dat Aquafin de ambitie heeft om concrete samenwerkingsverbanden aan te gaan met de gemeentelijke rioolbeheerders.

VMM vraagt bij het volgende Ondernemingsplan een concretere invulling van de matchmakerrol en de acties die ermee gepaard gaan.

2.5. De onderdelen van het Ondernemingsplan die geen betrekking hebben op de taken van algemeen belang worden ter informatie aan de Vlaamse Regering overgemaakt

Het Ondernemingsplan 2024 bevat enkel de bespreking van de taken van algemeen belang. Het informatieve deel rond de commerciële activiteiten van Aquafin ontbreekt.

3. Conclusie

De verschuiving van een aantal taken en verantwoordelijkheden ten gevolge van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en Aquafin maakt dat 2023 dient gezien te worden als een overgangsjaar waarin een aantal nieuwe processen en rapporteringen bij Aquafin nog verder moeten gevormd worden en aan maturiteit moeten winnen. Zo ook het Ondernemingsplan, dat in de huidige vorm slechts een beperkt zicht geeft op de realisaties die Aquafin vooropstelt met de voorziene vergoeding. Vanaf Ondernemingsplan 2025 (september 2024) verwacht VMM, zoals in de nota opgenomen, meer concretisering rond oa. doelstellingen en kpi's, strategische projecten, de resultaten van het Investeringsplan, ... , alsook een informatief gedeelte over de activiteiten die niet als taken van algemeen belang beschouwd worden.